

3.4. LOKALNI EKSTREMI

DEF

a) $f(x,y)$ ima lokalni min u $T_0(x_0, y_0)$ ako postoji otvoreni krug (okolina) $K_\varepsilon(T_0)$ t.d. $f(x,y) \geq f(x_0, y_0)$, $\forall (x,y) \in K_\varepsilon$.

b) $f(x,y)$ ima lokalni MAX u T_0 ako postoji otvoreni krug $K_\varepsilon(T_0)$ t.d. $f(x,y) \leq f(x_0, y_0)$, $\forall (x,y) \in K_\varepsilon$.

TM Fermateov teorem = nužan uvjet za lok. ekstreme

Ako dif. $f(x,y)$, ima lok. ekstreme u T_0 , tada $\nabla f(T_0) = \vec{0}$.

$$(tj: \frac{\partial f}{\partial x} = 0, \frac{\partial f}{\partial y} = 0)$$

DOKAZ:

Definirajmo $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ kao restrikciju funkcije na $y=y_0$ (fiksirali smo y_0 u f_1)

krug T_0 , tj. $f_1(x) = f(x, y_0)$. Po pretpostavci $f_1(x)$ ima lok. ekstrem u x_0 , pa mogu koristiti Fermateov teorem.

za jednu varijablu $\rightarrow f_1'(x_0) = 0 \Rightarrow \frac{\partial f}{\partial x}(x_0, y_0) = 0$.

*Nap. IMPLIKACIJA: obrat ne vrijedi

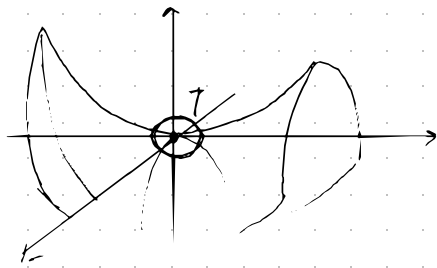
ako je $\nabla f = \vec{0}$ u T_0 , T_0 ne mora biti ekstrem.

Odnosno $\nabla f(T) = \vec{0}$ daje kandidate za ekstreme (stacionarne točke)

P. Sedlo $\rightarrow z = x^2 - y^2$, $\nabla z = (2x, -2y) = \vec{0} \Rightarrow T(0,0)$

stacionarna točka,

ali nije ekstrem

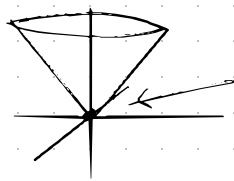

\Rightarrow sedlasta točka

2. NAP: Ako f nije diferencijabilna (∇f ne postoji)

\Rightarrow ali možemo imati ekstrem.

Pr. $z = \sqrt{x^2 + y^2}$

nije dif, ali
ima li min!

Drugi diferencijal $f(x,y)$ je kvad. forma:

$$d^2f = \underbrace{f''_{xx}}_a (dx)^2 + 2 \underbrace{f''_{xy}}_b dx dy + \underbrace{f''_{yy}}_c (dy)^2 \Rightarrow H_{f_3} \begin{bmatrix} f''_{xx} & f''_{xy} \\ f''_{xy} & f''_{yy} \end{bmatrix}$$

\rightarrow tu pridruženu matricu nazivamo Hesseova matrica

III Dovoljan uvjet za lokalni ekstrem funkcije dvije varijable.

Neka je f dvaput neprekidno diferenc. te neka je T_0 stacionarna točka ($\nabla f = \vec{0}$). Tada:

- a) ako je $d^2f(T_0) > 0$ (kvad. forma poz. definitivna) tada je T_0 strogi lok. min.
- b) ako je $d^2f < 0$, tada je T_0 strogi lok. max
- c) ako je $d^2f \geq / < 0$, indeterminatna kvad. forma \Rightarrow SEDLO, nije točka ekstrema

xovo su dovoljni uvjeti - stac. točka može biti ekstrem ili nedlata točka bez ispunjavanja gornjih uvjeta

DOKAZ: Koristimo Taylorove formulu oko $T_0 \rightarrow T_0(x_0, y_0)$

* (prvog stupnja jer je ostatak drugog stupnja) : $f(x, y) = T_1(x, y) + R_1(x, y)$

$$f(x, y) = f(x_0, y_0) + \left[\left(\frac{\partial f}{\partial x} \right) \Big|_{T_0} \overset{\Delta x}{(x-x_0)} + \left(\frac{\partial f}{\partial y} \right) \Big|_{T_0} \overset{\Delta y}{(y-y_0)} \right] +$$

$$+ \frac{1}{2!} \left[f_{xx}''(T_0)(x-x_0)^2 + 2f_{xy}''(T_0)(x-x_0)(y-y_0) + f_{yy}''(T_0)(y-y_0)^2 \right]$$

$\rightarrow T_0$ ne nalazi na ravnici točaka $T_0(x_0, y_0)$ i $T(x, y)$

je isto što i $df(T_0)(\Delta x, \Delta y)$

je isto što i $d^2f(\Delta x, \Delta y)$

Pauuci do je $T_0(x_0, y_0)$ stacionarna $\rightarrow \frac{\partial f}{\partial x} \Big|_{T_0} = (f_x')_0 = 0$

$$\frac{\partial f}{\partial y} \Big|_{T_0} = (f_y')_0 = 0$$

pa prema tome taj dio možemo izbrisati

$$\Rightarrow f(x, y) = f(x_0, y_0) + \frac{1}{2!} d^2f(\Delta x, \Delta y)$$

Ako je $d^2f > 0 \Rightarrow f(x, y) > f(T_0) \Rightarrow$ prema tome, to je lokalni minimum. Zbog uvjeta neprekidnosti predznak drugog dif. je isti u T_0 i T_c .

Obrati ne vrijedi, a $d^2f = 0$ ne daje odluku

P.) c) $z = 3x^2 - 2y^2$

$$\nabla z (6x, -4y)$$

$$6x=0 \quad -4y=0$$

$$\underline{x=0} \quad \underline{y=0}$$

2. sve druge parc.:

$$\frac{\partial^2 f}{\partial x^2} = 6$$

$$\frac{\partial^2 f}{\partial y^2} = -4$$

$$\frac{\partial^2 f}{\partial x \partial y} = 0$$

↓

$$\text{formula za } d^2f(x,y) = \frac{\partial^2 f}{\partial x^2} (\Delta x)^2 + 2 \frac{\partial^2 f}{\partial x \partial y} \Delta x \Delta y + \frac{\partial^2 f}{\partial y^2} (\Delta y)^2$$

1. Stae. točka je $T_1(0,0)$

$$\rightarrow d^2f(0,0) = 6 \cdot (\Delta x)^2 + 0 - 4 \cdot (\Delta y)^2$$

\Rightarrow indifekventna kvadratna forma jer

kad je $(dx, dy) = (0, 1)$ onda je < 0 , a

kad je $(dx, dy) = (1, 0)$ je > 0 .

3. \Rightarrow Točka $T(0,0)$ nije točka ekstremna nego sedloška.

P.)

a) $z = 2 + 3x^2 + 4y^2$

3. u kojoj točki je lok. min

1. $\nabla z = (6x, 8y) = (0, 0)$

$$z = 2 + 3 \cdot 0 + 4 \cdot 0 = \underline{\underline{2}}$$

$$\rightarrow x=0, y=0 \Rightarrow \underline{\underline{T(0,0)}}$$

↓

$$\underline{\underline{M = (0,0,2)}}$$

2. sve druge parc.

$$\frac{\partial^2 f}{\partial x^2} = 6 \quad \frac{\partial^2 f}{\partial x \partial y} = 0 \quad \frac{\partial^2 f}{\partial y^2} = 8$$

$$\Rightarrow d^2f(0,0) = 6 \cdot (dx)^2 + 8 \cdot (dy)^2$$

$\hookrightarrow d^2f(0,0)$ je uvijek veći od 0

\hookrightarrow lokalni minimum

$$b) z = 2x^2 - 3y^2$$

$$\frac{\partial^2 f}{\partial x^2} = 4 \quad \frac{\partial^2 f}{\partial y^2} = -6 \quad \frac{\partial^2 f}{\partial x \partial y} = 0$$

$$\nabla z = (4x, -6y) \rightarrow \underline{T(0,0)}$$

$$\hookrightarrow d^2 f(0,0) = 4(dx)^2 - 6(dy)^2 < 0 \text{ za } (dx, dy) = (0, 1)$$

$$> 0 \text{ za } (dx, dy) = (1, 0)$$

\hookrightarrow indefinična, sedlasta točka

TH Sylvesterov dovoljan uvjet za kvadratne forme

*Dovoljan uvjet za ekstrem pomoću Hessove matrice

Neka je $T_0(x_0, y_0)$ stacionarna točka, te neka je H_f Hessova mat. od f u T_0 :

$$H_f(T_0) = \begin{bmatrix} f''_{xx}(T_0) & f''_{xy}(T_0) \\ f''_{yx}(T_0) & f''_{yy}(T_0) \end{bmatrix}$$

Jača:

a) $(f''_{xx})_0 > 0$, $\det H_f(T_0) > 0 \rightarrow f$ u T_0 ima strogi lok. min

b) $(f''_{xx})_0 < 0$, $\det H_f(T_0) > 0 \rightarrow f$ u T_0 ima strogi lok. max

c) $\det H_f(T_0) < 0 \Rightarrow$ sedlasta točka od f (nije točka ekstrema)

*a to je $\det H_f(T_0) = 0 \rightarrow$ ovaj teorem ne daje odluku

DOKAZ: spoji prethodna dva TH

M1-19

4. b) $f(x, y) = x^2 y + 2xy^2 + \frac{1}{2}xy$

$\nabla f = (2xy + 2y^2 + \frac{1}{2}y, x^2 + 4xy + \frac{1}{2}x)$

$2xy + 2y^2 + \frac{1}{2}y = 0$

$x^2 + 4xy + \frac{1}{2}x = 0$

$y(2x + 2y + \frac{1}{2}) = 0$

$y = 0$

$2x + 2y + \frac{1}{2} = 0$

$2y = -2x - \frac{1}{2}$

$y = -x - \frac{1}{4}$

also je $y = 0$

$x^2 + \frac{1}{2}x = 0$

$x = 0$

$x = -\frac{1}{2}$

$y = 0$

$y = 0$

$x^2 + 4x(-x - \frac{1}{4}) + \frac{1}{2}x = 0$

$x^2 - 4x^2 - x + \frac{1}{2}x = 0$

$-3x^2 - \frac{1}{2}x = 0$

$-x(3x + \frac{1}{2}) = 0$

$x = 0$

$x = -\frac{1}{6}$

$y = -\frac{1}{4}$

$y = -\frac{1}{12}$

$T_3(0, -\frac{1}{4})$

$T_4(-\frac{1}{6}, -\frac{1}{12})$

$T_1(0, 0)$ $T_2(-\frac{1}{2}, 0)$

$f''_{xx} = 2y$

$f''_{yy} = 4x$

$f''_{xy} = 2x + 4y + \frac{1}{2}$

$H_f = \begin{bmatrix} 2y & 2x + 4y + \frac{1}{2} \\ 2x + 4y + \frac{1}{2} & 4x \end{bmatrix}$

$\rightarrow \det H_f = 8xy - (2x + 4y + \frac{1}{2})^2$

$\det H_f(T_1) = \begin{bmatrix} 0 & \frac{1}{2} \\ \frac{1}{2} & 0 \end{bmatrix}$

$= -\frac{1}{4} < 0$

SEDLO

$\det H_f(T_2) = \begin{bmatrix} 0 & -1 + \frac{1}{2} \\ -1 + \frac{1}{2} & -2 \end{bmatrix}$

$= \frac{1}{4} < 0$

sedlo

$H_f(T_3) = \begin{bmatrix} -\frac{1}{2} & -1 + \frac{1}{2} \\ -1 + \frac{1}{2} & 0 \end{bmatrix}$

$= -\frac{1}{4}$

sedlo

$\det H_f(T_4) = \begin{bmatrix} -\frac{1}{6} & -\frac{1}{3} - \frac{1}{3} + \frac{1}{2} \\ -\frac{2}{3} + \frac{1}{2} & -\frac{2}{3} \end{bmatrix}$

$= \frac{2}{9} - \frac{1}{36} > 0$

$f''_{xx} = -\frac{1}{6} < 0$

lokalni max

P.) a) $z = 1 - y^2$ *atkiner*

stac. točka $(x_0, 0)$ $x \in \mathbb{R}$

$$\frac{\partial z}{\partial y} = -2y = 0 \quad \frac{\partial z}{\partial x} = 0$$

$\rightarrow y = 0$

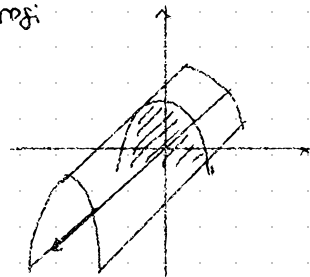
Hesse = $\begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & -2 \end{bmatrix} \rightarrow \det = 0$

$$d^2f = f''_{xx}(dx)^2 + 2 \cdot f''_{xy}(dx)(dy) + f''_{yy}(dy)^2$$

$$d^2f = 0 + 0 - 2(dy)^2 \Rightarrow -2(dy)^2 \leq 0$$

\rightarrow imaće definicijom za sve osim $(0,0)$

\downarrow
lokalni max,
ali ne strogi

b) $z = x^4 + y^2$

$T(0,0)$

$$\frac{\partial z}{\partial x} = 4x^3 = 0 \quad \underline{x=0}$$

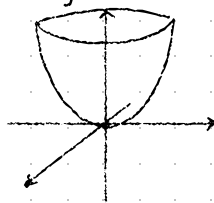
$$\frac{\partial z}{\partial y} = 2y = 0 \quad \underline{y=0}$$

Hesse = $\begin{bmatrix} 12x^2 & 0 \\ 0 & 2 \end{bmatrix}$

$$\rightarrow H_z = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 2 \end{bmatrix}$$

$\rightarrow \det = 0$

\downarrow
nema
odluka

Slučaj 3 varijable

Neka je $u = u(x, y, z)$. Drugi diferencijal je kvadratna forma oblika
 $d^2u = u''_{xx}(dx)^2 + u''_{yy}(dy)^2 + u''_{zz}(dz)^2 + 2u''_{xy}(dx)(dy) + 2u''_{xz}(dx)(dz) + 2u''_{yz}(dy)(dz)$

Pripada Hesseova matrica:

$$H_u = \begin{bmatrix} u''_{xx} & u''_{xy} & u''_{xz} \\ u''_{xy} & u''_{yy} & u''_{yz} \\ u''_{xz} & u''_{yz} & u''_{zz} \end{bmatrix}$$

TM Sylvesterov test 3 var

ne treba znat doklat ovaj, ali treba za 2 var

- a) Ako su sve glavne minore (determinante manjeg reda) od Hf pozitivne u $T_0 \Rightarrow$ strogi lokalni minimum
- b) Ako glavne minore mijenjaju predznak na način daje $u_{xx} < 0$,
 $\begin{vmatrix} u_{xx} & u_{xy} \\ u_{yx} & u_{yy} \end{vmatrix} > 0$, $\det Hf < 0 \Rightarrow$ strogi lokalni max
- d) Ako je $\det Hf \neq 0$ i predznaci su različiti od a) i b) \rightarrow sedlo

* $\det = 0$, ne možemo ništa zaključiti

$a^{u,v}$
 $+++ = \min$
 $--- = \max$
 ostalo = sedlo

MI-23

$$u(x, y, z) = x^3 + 2y^3 + z^2 + 3x^2y + 3xy^2 - 3x - 6y - 4z$$

(4) b)

$$\frac{\partial u}{\partial x} = 3x^2 + 6xy - 3 = 0$$

$$3x^2 + 6xy - 3 = 0$$

$$3x^2 + 6xy - 6 + 6y^2 = 0 \quad / -$$

$$\frac{\partial u}{\partial y} = 6y^2 + 3x^2 + 6xy - 6 = 0$$

$$0 + 0 + 6 - 6y^2 = 0$$

$$y^2 = 1 \quad / \sqrt{}$$

$$\frac{\partial u}{\partial z} = 2z - 4 = 0$$

$$y = \pm 1$$

$$\underline{z = 2}$$

$$\underline{y = 1}$$

$$6 + 3x^2 + 6x - 6 = 0$$

$$\underline{y = -1} \quad 6 + 3x^2 - 6x - 6 = 0$$

$$x^2 - 2x = 0$$

$$x^2 + 2x = 0$$

$$\underline{x = 0}$$

$$\underline{x = 2}$$

$$x(x+2) = 0$$

$$\underline{x = 0}$$

$$\underline{x = -2}$$

$$\underline{T_3(0, -1, 2) \quad T_4(2, -1, 2)}$$

$$T(0, 1, 2)$$

$$T(-2, 1, 2)$$

